

Степан Руданський Чумак

Український дивоспів на шпирьох місцях
Перша редакція (1862)

Дільці

Чумак , молодий хлопець, літ 25.

Мати чумакова , літ 40.

Гордій , товариш чумаків, літ 20.

Явдоха , молодая дівчина, літ 17.

Музика , скрипач, літ 60–65.

Чарівниця , стара баба, літ 80.

Шинкарка Одарка , дівчина, літ 25.

Рибак старий , літ 50.

Місце перве

Косогір, на косогорі сади, а за садами кілька біленьких хаток і в лівій стороні три зелені верхи дерев'яної церкви; із-за церкви виглядає повний місяць. Долина укрита зеленим пирієм та подорожником і не далеко від садів прорізана вузьенькою біленькою стежкою. Із середнього саду видніється добре дерев'яний перелаз, обвитий

червонястою калиною.

Ява 1

Чумак

(стежкою йдучи).

Ходжу, блуджу, світом нуджу,
На серденьку воздыхається;
Тяжко та важко тому молодому,
Кого батько відцурається.
Відцурався мене батько
Ще малою та дитиною,
Ой кинув, кинув, бодай не згинув,
Межи люди сиротиною.
Відцурався мене батько,
Уся моя та родинонька;
Ой тільки й дому мені, молодому,
Що любая та дівчинонька.
Чи спиш, мила, чи спиш, люба,
Чи неволить та стара ненька?
Ой вийди, вийди, заким місяць зійде,
Вийди, вийди, моє серденько!

Явдоха

(за перелазом).

Ой казала мені мати:
Лягай доню, пора спати!
Мати — спати, а я з хати,

Миленького виглядати...
Ой ти спи, стара непе,
Не дивися на мене;
Не дивися, моя ненько,
Чого мені веселенько,
Сходить місяць над горою,
Іде милий долиною.
(Перескакує перелаз).
Іде милий...
(в страху).
Ой, не милий...
Ой то чумак негідливий...

Ява II

Чумак і Явдоха.

Чумак

(підступаючи).

Зірко моя вечірняя!
Ранняя зірнице!
Не лякайся, не цурайся
Моїх жалібниць.

Явдоха

(відвертаючись).

Відчепися, чумаче,
Відчепися, бурлаче,

Відчепися, гультяю!
Не тебе я виглядаю.

Чумак

Зірко моя, серце моє!
Що ж то за причина?
Чи ти мене не злюбила,
Чи твоя родина?

Явдоха

Відчепися, чумаче,
Відчепися, бурлаче,
Відчепися, гультяю!
Бо я іншого маю.

Чумак

Зірко моя, серце моє,
Світе мій та раю!
Я ж по тобі світом нуджу,
Щодень помираю.

Явдоха

Відчепися, чумаче,
Відчепися, бурлаче,
Відчепись, шалапуте!
Бо від тебе дьогтем чути.

Чумак

(на відході).

Тяжко мені, нудно мені,
Серце моє рветься.
Одну любив, одну кохав,
І тая сміється.
(Відходить геть).

Ява III

Явдоха і Гордій.

Явдоха

(перед перелазом).
Котилися вози з гори
Та все з барилками:
Сякий-такий чумачисько,
Та й той за дівками.

Гордій

(за перелазом).
Качалися вози з гори,
Поломили спиці.
А вже ж йому не співати
Своїх жалібниць.

Явдоха

(назустріч).
Ой голубчику

Та Гордієньку,
Де ти був, пробував
Сю неділеньку?

Гордій

Я до міста ходив,
Я теличку водив,
За теличку невеличку
Черевички купив.

Обоє разом:

Ой ходім у садок
Та нарвем ягідок;
Будем рвати, приміряти
Черевички до ніжок.

Гордій з Явдохою на руках щезає за
перелазом.

Явдоха

Не тисни, навісний,
Помалесеньку;
Ой цілуй та милуй
Потихесеньку!
Ох, іде, хтось іде,
Буде лишенько;
Ох, нагни-пригорни
Біле личенько.

Ява IV

Чумак

(повертаючись назад).

Ой місяцю, місяченьку,

І ти, моя ясна зоре!

Подивіться хоч ви з неба

На лютеє та моє горе.

Одну одним кохав-любив,

І та мене покидає

Та нелюба, як голуба,

До серденька та пригортає.

Пригортайся, мій нелюбе,

Нехай тобі щастя буде.

А я піду до шинкарки,

До шинкарки та до Одарки.

Ой прийду я до небоги

Та вдарюся об пороги:

«Пропадайте, сірі воли,

Сірі воли та круторогі».

Місце друге

Коршма. У коршмі стіл, лавка і збоку шинк.

Ява I